

ב' א"ח פ"ב ה"ה
שמיטה ל"ד ספג
לחן קמח:
יב ב"מ"ב ה"ה א"ה ב"ה

אלא אפילו שחט עולה. ומדק דמחך כן שחט מולין פטור לרבי
שמעון: בשתי אכילות הכותב מדבר. לענין פגול שלח שחט ע"מ
לאכול מין למנוח או על מנת להקטיר מין למנוח פטור: ב"ב נ"ב
השוחט פרה חטאת. פרה ליומנו דללו לאכלה היא: רפ"ו ה"ה ב"ב

אלא אפילו שחט עולה ויורד כך שחט וזרלין
שחט שחיפה קטייתא לאו שחיפה בת אכילה
היא ורבי יעקב אבי רבי יוחנן אכילה מובה
שמה אכילה מאי שפמא דאמר קרא 'ואם
האכל יאכל' מבשר ובה שלמיו *בשתי
אכילות הכותב מדבר אחר אכילות ארם ואחר
אכילות מובה 'מרתני' השוחט ונמצא מרפה
השחט לעבודה דה' 'הושחט פרת
חטאת ושור הנסקל ועגלה ערופה רבי שמעון
פוסק והכמים 'מרחיבין' השחט ונחגבלה
בידו והחורד והמעקף פטור משום אותו והיא
בני 'ג' א"כ רבי שמעון בן לקיש לא שנו
אלא ששחט ראשון לעבודה ושני לעבודה
זהו רבי יוחנן *ואילו פטור שניקט של בית
רבן יוחנן אתה אלא פעמים שפיל שחט
ראשון לשחטו ושני לעבודה וזה חייב
כגון דאיתרו ביה משום אותו ואת בנו ולא
אתרו בו משום עבודה וזה ר"ש בן
לקיש א"כ רבי אבהו רבי אבהו פטור כי לא
אתרו ביה נמי פטור: ואזו למעשייהו *רבי
אבהו רב רבי אבהו חייב מיתה שונגין
אומר חייב ריש לקיש אומר פטור רבי יוחנן
אומר חייב דהא לא אתרו בו וריש לקיש
אומר פטור דכיון דכיה איתרו ביה פטור כי לא
אתרו ביה נמי פטור וצריכא דא אשמעינן
בהא בהא קאמר רבי שמעון בן לקיש אבל
בהא אימא שרי רבי אבהו רבי יוחנן אבל
בהא א"כ רבי שמעון בן לקיש צריכא
*אזו חטאת שחיפה שאינה ראיה היא
*מהתניא רבי שמעון אומר פרה מטמאה
טומאת אכולין הואיל וידעה לה שעה הכושף
ואמר

ואמר ריש לקיש אומר היה רב
הימנה אפילו על גבי מעבתה או
עליה שאיך נהגתה עליה כחומר
כל עומד למנוח כפידי דמי וכו'
ק"ל: ואם לא קבלה טומאה היא ג
מטמאה דלם וצדדים מפרטיין
בכחלות כפרק דס שחיפה (ף)
ביון צ"ב שפסוה פטורא מכו
נפק א"י משיחיה ליה חולב מתקדף צ
נפק ומקבל האי נפק טומאה
יעט בעומתה וממנה שער אכולין
לאו חולב הוא לא מקבל האי
טומאה דלימ ביה טעורא וכו'
כיה אכולין אחריו טעורא הן על
נוגיין וצנננה חלה נפק: א
משנה. לא נשחט במשמיהו ותר
בעדר. כקדש מולין. אלמנה ל
לחכתי ממיים וכו' שחטה מוח
בדריסקין א"כ ריש לקיש א"כ רבי
עגלה ערופה אינה משהו: והא
ינאי. נקדושיהו. ובכתיבתה כג
בפרק (דף פ"ב) גבול. מאימתי נאס
חבדייא. בני היצירה צבורי מצנח
ק"ל נקדושיהו נאס: מקדש (ף)
למקדושיהו נאס: משעת שחינו
ונאספתה פטורא מכל המעלות מוח
לכמידי (יה) וקלם חם הו'
הימה וגי' ולא אמרה טורה:
לדקדוק: משעת קידחה. וכן
נאסרת עד שיקלה גמר קי
קידחה בה. מה עגלה ערופה שנו
בה קוסם (נרסס) ונקמו וק"י
הימה עגלה נקד אסוריה ממיים
ולקח למטהו שמי נפירי כ
(יה) אסוריה ממיים ומימי כ
יקלה (ך) אסוריה ממיים ומימי כ
למל איתן אלא אלא אין כהן מעט
מלקחה ועד שחטה וכו' נאס
ממיים עד כרכין משעת נאס
אלא: לא מיריאלה דמחין ליה מא
לאו ריש לקיש אמרה לאו ר' יו
אמר דלר"ש בן לקיש מיתה כג
ממיים והא דמתן חלה ומרשה כג
מקדין ליה נכרימות (ס) ומקמינן
כמלה לענין דינא תנן. ס"ה דק
ממיים מי שקלה ראשון ישחטו ר"ל
לאו לענין איסור ויחייב שאם
שחט ראשון ורשון ורשון ימ
עד מהר מותר אבל דין הוא אם
לר"ל ש"כ האחד נאס: וכן
אומר ר' יוחנן יוסף מנח וכו'
מנח כן לקח שאלו לא מכרה.
הלוקח שחטו שכן יוסף כחטופא ו
לבע"כ ש"כ מנח כן לקח: ד"ל
שלא יבא: לר"י איסור עובר.
ואת בתה ואחר כך את בת
איסור אלא חתם. ובגמרא ילין
ואת בתה שחטה ואת בתה. א"כ כהן
יש בשמיטה לו שני איסורין אס
משום בתה ש"כ או סכנך נשחטו
ותהוה המחלה וכן משנה: שמונים
ג' לא תשחטו. לטון רביס ו
שחטה בן אס שחטו אלא וכן. פ
עובדין חלה כשם בהמות והיא יי
למה ל' קרל שחטה מה ל' מ
אהלי ממיה אהלי וכו' צננה וכו'
ואת בני יביה חלה על כרמך:
והשלישי את בתה קאמר לאס

ע"פ ח"מ (כחולות ל)
מחולות (כ)
מחולות (כ)
מחולות (כ)

מחולות (כ)
מחולות (כ)
מחולות (כ)
מחולות (כ)

מחולות (כ)
מחולות (כ)
מחולות (כ)
מחולות (כ)

מחולות (כ)
מחולות (כ)
מחולות (כ)
מחולות (כ)

מחולות (כ)
מחולות (כ)
מחולות (כ)
מחולות (כ)

מחולות (כ)
מחולות (כ)
מחולות (כ)
מחולות (כ)

מחולות (כ)
מחולות (כ)
מחולות (כ)
מחולות (כ)

אמר ר' יוחנן ב"ר
ב"ב נ"ב

אמר ר' יוחנן ב"ר
ב"ב נ"ב

אמר ר' יוחנן ב"ר
ב"ב נ"ב

אמר ר' יוחנן ב"ר
ב"ב נ"ב

אמר ר' יוחנן ב"ר
ב"ב נ"ב

אמר ר' יוחנן ב"ר
ב"ב נ"ב

אמר ר' יוחנן ב"ר
ב"ב נ"ב

אמר ר' יוחנן ב"ר
ב"ב נ"ב

אמר ר' יוחנן ב"ר
ב"ב נ"ב

אמר ר' יוחנן ב"ר
ב"ב נ"ב

אמר ר' יוחנן ב"ר
ב"ב נ"ב

אמר ר' יוחנן ב"ר
ב"ב נ"ב

אמר ר' יוחנן ב"ר
ב"ב נ"ב

אמר ר' יוחנן ב"ר
ב"ב נ"ב

אמר ר' יוחנן ב"ר
ב"ב נ"ב

אמר ר' יוחנן ב"ר
ב"ב נ"ב

אמר ר' יוחנן ב"ר
ב"ב נ"ב

אמר ר' יוחנן ב"ר
ב"ב נ"ב

גורמין כי לא אתרו בה אסור ב"ר יוחנן ב"ר ר"ל יוחנן ב"ר ר"ל יוחנן ב"ר ר"ל
דברי רבינו: (ג) יוחנן ב"ר ר"ל יוחנן ב"ר ר"ל יוחנן ב"ר ר"ל
דברי רבינו: (ג) יוחנן ב"ר ר"ל יוחנן ב"ר ר"ל יוחנן ב"ר ר"ל

אפ"ה כיון שהוא צד הנראה יותר שמפני הטל
הפך בהן אסור והרי הן בכי יותן:

דף יג ע"א פתו פת כותי. נקט פת כותי
משום דתנן בסדר זרעים טו

פת כותי כבשר חזיר כלומר שהחמירו בפתו
יותר מפת של כותים י' שפת של כותים י' במקום
שאינן פלטר ישראל עמעמו עליה והתירוה ופת
של כותי אסורה וטעמא דמילתא לפי שחששו
שלא יטמעו בהם ולפיכך גזרו על פתן שהוא
עיקר חיי נפש יותר משל כותים י' דליכא למיחש
כולי האי דלטמעו בהו. אי נמי פת של כותיים י'
אי אפשר לרוב הצבור לעמוד בה כמו שאפשר
לעמוד בהם בפת של כותיים:

ע"ב כותיים שבחוצה לארץ לאו עובדי ע"א
הם. הילכך בארץ ישראל מסתאי
שיהו עובדי ע"א אבל אינן אדוקין כל כך
בה שיהו מינין:

אבל מאומות העולם כלל כלל לא. וא"ת
היכי תיסק אדעתין הכי והא כתיב
ומעוך וכתות ונתוק וכתוב בתריה ומיד
בן נכר לא תקריבו לחם אלהיכם מכל אלה
משמע הא תמימין יקריבו. י"ל הוה אמינא
דתמימין נמי לא אלא דבעלי מומין קאי עלייהו
בלאו.

בין בראש הספינה. פי' רש"י ז"ל דאע"ג
דאמרי' לקמן דאין שוחטין לתוך ימים
כיון דבספינה הוא שרי בעל כרחן י"א שוחט
על הים כדי שלא יטנף את הספינה, ואי אפשר
לומר כן אלא כדאמרינן לקמן בפר' השוחט
מוציא ידיו חוץ לספינה ושוחט ודם שותת
ויורד על דופני הספינה:

דף יד ע"א מתניתין השוחט בשבת אף ע"פ
שמתחייב בנפשו
שחיטתו כשרה. וא"ת והא קי"ל דמומר לחלל
שבתות בפרהסיא הוי מומר לכל התור' כולה
וכדתניא לעיל חוץ מן המומר ומנסך את
היין ומחלל שבתות בפרהסיא וכיון שכן היכי
קתני שחיטתו כשרה בשלמא למסקנא דשמעתין
דאוקים לה בשוגג ניהא אבל מעיקרא
דמהדרינן לאוקומה במזיד ור' מאיר היכי
תנן שחיטתו כשרה. י"ל דלמאי דסליק אדעתין
מעיקרא מוקמינן למתני' בשוחט בצנעא אבל

למוד בהן עפר ואמרו בפירוש שלשם כך
היו עושין האי גוונא הוא דקרינן בסוגיין
מעשה ומחשבה היינו שמצא אלון ורמון תקוקים
ואמרו שדעתם למוד בהם עפר. ומחשבתו נכרת
מתוך מעשיו היינו דאיכא מעשה בלא דבור
כך פי' רש"י ז"ל. והקשו עליו בתוספות דאי
הכי אדתני יש להם מעשה ואין להם מחשבה
דהיינו מעשה עם דבור ומחשבה בלא מעשה
איכא נמי הוה ליה למיתני אין להם מעשה
דהיינו מעשה בלא דבור ויש להם מחשבה
דהיינו מחשב' עם מעשה ולדידן לא קשיא הא
דכיון דאסיקנ' דמחשבתו נכרת מתוך מעשיו
מדרבנן יש לו לא הוה למפסק ולמתני אין להם
מעשה אלא שהקשו עליו עוד מדתנן לקמן
העלום חרש שוטה וקטן אע"פ שנתכוון לכך
אינן בכי יותן ואמאי הא איכא מעשה ודבור.
ורש"י ז"ל הוצרך לדחוק ולפרש דאע"פ
שנתכוון לכך לאו אשעת העלאה קאי אלא לאחר
מכן ואין זה במשמע. לפיכך פירשו בתוספ'
דמחשבה ודבור בקטנים לא מעלין ולא
מורדין. אלא הא דתנן יש להם מעשה היינו
כשאין לתלו' המעשה בדבר אחר בחקיקת
אלון ורמון דודאי לבית קבול הן עושין ובכה"ג
אע"פ שלא פירשו כלום מהני. ואין להם מחשבה
היינו כשעושין מעשה שהוא שקיל ואין לו
הכרע כפירות שהעלום לגג דא"ל מפני הטל
ואיכא למימר מפני הכנימ' ולפיכך אע"פ שהם
אומרים שמפני הטל הן עושין אינן בכי יותן
וזהו ששנינו אע"פ שנתכוון לכך דהיינו בשעת
העלא' אינן בכי יותן. ומחשבתו נכרת מתוך
מעשיו היינו מעשה שיש לו הכרע אבל לא
הכרע גמור כעולה דאי קיימא לדרום ואתאי
לצפון ושחטה דטפי איכא למימר דאיכווני
איכוון מלומר במקום הוא דלא אתרמי ליה
ומ"ה כיון שאין לו הכרע גמור בדאורייתא לא
מהני אבל בדרבנן מהני. והיינו דאמרינן דהפך
בהן הרי הן בכי יותן דאע"ג דאיכא למימר
דמפני שתצא הכנימה שבצד אחד הפך בהן

ט) שביעית פ"ח משנה י'.

י) אצ"ל עכו"מ. ועי' בספר ראש יוסף.

יא) אצ"ל דעל כרתו.

4

בתוספות כתבו דאפילו במזיד ובפרהסיא שחיטתו הראשונה כשרה שאינו נעשה מומר אלא עד גמר שחיטה. וראיה לדבר מדאמרינן בפרק אותו ואת בנו (דף פא) דלרבנן דאמרי שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה שחט ראשון לשלחנו ושני לע"א חייב משום אותו ואת בנו ואם איתא דשחיטה ראשונה שחיט' מומר חשבינן ליה אמאי מחייבי רבנן והלא אינה שחיטה כלל אלא נחירה בעלמא אלא ודאי משמע שאין שם מומר עליו אלא מאותה שחיטה ואילך. ויש דוחין ולומר דלא דמי שבת לע"א דשוחט לע"א כיון שאינו עובד אותה אלא עם גמר שחיטה בדין הוא שנכשיר שחיטתו הראשונה שהרי נעשית בהכשר אבל שוחט בשבת הרי בתחלת שחיטתו חלל שבת דחובל הוא הילכך אפילו בשחיטתו הראשונה הוי מומר ושחיטתו פסולה. ואין זה כלום אצלי דבשבת נמי לא מחייב עד גמר שחיטה דמקמי הכי ה"ל מקלקל בחבורה דק"ל דפטור. אלא שדוחין עוד ואמרינן דאפשר דשחיטת מומר לע"א נהי דמיתסרא באכילה אפשר דלא הוי כשחיטת נכרי לטמוי במשא דהא אינו כותי וקדושי קדושין ואם איתא דהכי הוא אע"פ שנעשה מומר בשחיט' ראשונה לרבנן חייב משום אותו ואת בנו כשחיטה שאינה ראויה מקריא כיון שמטהר מידי נבלה הילכך ליכא למיליף מההיא דאותו ואת בנו: **הכא** מעיקרא מוכן לאדם והשתא מוכן לאדם. כלומר דאע"ג דאית ליה לר' יהודה מוקצה בהמה זו נהי דאיסור שחיטה רכיב עליה לאו מוקצ' הוא דס"ל לאביי דלא הוי מוקצה אלא מה שמקצה אדם מדעתו מה שאין כן בהקצאת בהמה מחמת איסור שחיטה שאינה באה מדעת האדם אלא דאריא דאיסור' רכיב עליה וכיון דנשחטה הותרה וכדדחי אביי לקמן גבי נר שהדליקוה באותו שבת שאני התם דדחייה בידים אלמא ס"ל דליכא איסור מוקצה אלא במה שאדם דוחה מדעתו:

עשרה מעשר ראשון. פירוש עשרה חלקים מן הנשאר מעשר ראשון שאין כאן

(יב) אצ"ל לסמוך

עשר' לוגין שלמים שכבר חסרו שני לוגין של תרומה גדולה וכן פירש רש"י ז"ל ועיקר: **מחלל** ושותה מיד. פי' רש"י ז"ל מחלל על המעות דכיון שאפשר לחללו על המעות לא התירו חכמים לשתותו ולסמוך על הברירה. והקשה הרמב"ן ז"ל שאע"פ שהוא מחלל צריכין אנו לחלל יב' על הברירה שאלמלא כן מעשר אין כאן וחלול אין כאן דהא כולו קתני שאני עתיד להפרי' ואי לא משום דסמכינן אברירה בשעה ששתה משקה מעורב הוא. אלא פי' מחלל ושותה מתחיל ושותה כלומר שאין חוששין לבקיע' הנוד. ובשם רבינו הא"י ז"ל מחלל מלשון סבאך מהול במים כלומר מוזג ושותה מיד:

ע"ב מידי הוא טעמא אלא לרב האמר רב חלוק היה ר' יהודה אפילו בסלי זתים וענבים. וא"ת מ"מ הא מודה ר' יהודה דלמשקין היוצא מהן אסור משום גזרה דשמא יסחוט ובהמה נמי כיון דלשחיטה קיימא איכא למימר שמא ישחוט. תירץ הרמב"ן ז"ל דמאי דאסר ר' יהודה בעומדין למשקה לאו משום גזרה שמא יסחוט דאי הכי אפילו לאוכלין נמי הוה אסור בסלי זתים וענבים דהא לסחיטה קיימא ויהיב דעתיה אלא עיקר טעמיה משום נולד דמעיקרא אוכל והשת' משקה משא"כ בעומדין לאוכלין דלא הוי נולד דמשקה שלא לרצון לא הוי משקה כדאיתא בפ' חבית הילכך אוכל דאיפרת הוא:

דף טו **ע"א המבשל** בשבת בשוגג יאכל. פיר' אפילו המבשל עצמו ואפילו בו ביום וראיה לדבר מדאמרינן בפ' כירה (דף לח) בתחלה היו אומרים המבשל בשבת בשוגג יאכל וה"ה לשוכח משרבו משהין במזיד ואומרים שכוחין אנו חזרו וגזרו על השוכח דאם איתא דלעצמו אסורה בו ביום היאך היו משהין במזיד לאוסרן על עצמן. ועוד דאמרינן בפ' הנזקין (דף נג) דר"מ לא קניס שוגג אטו מזיד וכיון דלא קניס כלל אפילו הוא עצמו יאכל בו ביום:

במזיד לא יאכל. כלומר בו ביום לא יאכל לא הוא ולא אחרים אבל במוצאי שבת בין הוא

בין אחרים אוכלין ו למתני' כר"מ ומתני' לו ול"ש לאחרים ו הכפורים מה יה"כ ולא אחרים אף בשב יאכל לא לו ולא רישא בדידיה ו ר' יהודה אומר בין לו

לו בין לאחרים אסור לדבר מדאוקים למו במזיד לא יאכל עולמית אבל אחר בשוגג דר' יוחנן מדאמרינן בפ' מרוג (דף לד) מאי טעמא מעשה שבת ולא אמ ליכא מאן דאסר כי הסנדלר בלבד. כי היינו שוגג דר' יהו דר' י

ע"ב מבשל אסור. ז"ל מבשל לבריא בשקצץ לו ז"ל משמע שאם המחבורין שי (דף טז) ע"ב תלוי

קמיבעאי ליה לענין חברו הוי תלוש מן דמדמעט רחמנא הו מחובר מעיקרו אבל נתסר. ולגבי הכשר דכמחובר דמי דנ דמדכתיב וכי יותן חשב לצורך תלוש ולבסוף חברו כמו שחיטה אי הוי כן לן מויקח את המז גמור כדאשכחן לע לאו מויקח את ה גמרא גמיר ליה ו

מרוכה פרק שביעי בבא קמא

ענין

עין משפט
נר מצוה

6

פסידא דלקוחות. שהתנוהו על סקר מכירה נימתי: מאי בינייהו. בין הני תרי לישנא דרבא: תרי לחד. עמנו הייתם ומרי אחריני לחד לישנא חידושה: בגדלונתא. שלא הימורו אלא העידו שנים על אלו שה' גולגין והכא ליכא למימר קמון אחי דהא מילתא אחרימא היא: יע"ל קג"ם. סימני שמועות

פ"א ראיתי

[קדושין ג:]
כ"ט כ"ג:
מסדרין כ"ו.]

מורכף רש"י

הוא הו' אחד מוקד עד זומם: פסולין הו'. ואין עדותן עדות: אמאי משלמי. על הטביחה: כי הדרי מיתומי אגניבה. כשחורין וזומנין על הגניבה איגלאי מילתא כו': ה"ג והלכתא שהעידו בבת אחת והזומנו. ולא גרסינן והזומנו בבת אחת דכיון להעידו בבת אחת ליכא למימר בשעת עדות טביחה פסולין הו' ואפילו אי אמרינן למפרע נפסל דהא תוך כדי דיבור הוה והזומה לא איכפת לן אי בבת אחת אי בזה אחר זה ובלבד שזומנו על הטביחה תמילה: היו שנים מעידים אותו שגגב ודן. עלתם מעידים אותו שטעה: בטלה כולה. ומשלמי כפלו והוא פטור דכיון דלא גגב לא טעה ואפילו חזרו והזומנו על הטביחה פטורין: הוזמו על הטביחה. ולא על הגניבה: כמה דברים אמורים. דהוא משלם כפל ולא בטל עדות גניבה בשמי עדות: בבת אחת בזה אחר זה. שהעידו היום על הגניבה ואמרו כחד בשנת גגב ולמחר על הטביחה ואמרו בשני בשנת טעה: וא"ר יוסי. דכי אמרי להו סקדי עמנו הייתם זיום שני החזנו אף על הגניבה שזיום ראשון מהיכא חיתי האי: ומאי גינהו כו' אבל בעדות אחת בבת אחת. שהעידו על שמיאן זו בתוך כדי דיבור של זו ומזכו בחד בשנת גגב ובשני בשנת טעה והזומנו על שני בשנת וע"ג דלאחד בשנת לא איתום מיהו איגלאי מילתא דכי אסקוהו פסולין הו' דסקר לל עדות חובה שעה שכולה עדות אחת היא: כדיריבור. לקמן וי"ל מפרט: מכאן ולהבא. מיום שהזומנו ולא מיום שהעידו: אגניבה דלא מיתומי לא איתום. וע"ג דהדדי אסקוהו ליה הא לא אחמיל פסוליהו מההיא שעתא דלימא אע"ג דלאחד בשנת לא איתום מיהו שעת עדותן שעת פסולת הייתה: איתומו להו [נמין] אגניבה. האי איתומו לאו הוה דוקא (נקט) לשלם ממון אלא איפסלו להו אגניבה משום פסול עדות: לאו

פ"א ראיתי

מורה ס"א

משום פסידא דלקוחות - י"מ דהא דחייסין לפסידא דלקוחות היינו דוקא היכא דאיכא עדי מסירה לדידי ששטר אחת ואין נראה דא"כ איכא בינייהו טובא היכא דאין עדים אלא הסתומים על השטר:

דאסידרו ביה תרי כחד ותרי בחד - משמע לפי שיש שני מומים על כל אחד ואחד לא היו חידוש ותימה מזה בחד הרי תרי כמלה הו' ונראה לפרט דאסידרו ביה תרי כחד כגון שאין הכוונתן מסייע אחד לחבירו שאין האחד יודע כלום בעדותו של חבירו שראה אחד מחלטין זה ואחד מחלטין זה או שהולאה אחד הוראה ואלו שנים מומים את שניהם שקד שנים אלו כמו אחריני ולא נקטו הו' לישנא אלא משום דמשמעה מיניה שאין המומין מסייעין זה את זה:

דאסידרו ביה תרי כחד ותרי בחד - משמע לפי שיש שני מומים על כל אחד ואחד לא היו חידוש ותימה מזה בחד הרי תרי כמלה הו' ונראה לפרט דאסידרו ביה תרי כחד כגון שאין הכוונתן מסייע אחד לחבירו שאין האחד יודע כלום בעדותו של חבירו שראה אחד מחלטין זה ואחד מחלטין זה או שהולאה אחד הוראה ואלו שנים מומים את שניהם שקד שנים אלו כמו אחריני ולא נקטו הו' לישנא אלא משום דמשמעה מיניה שאין המומין מסייעין זה את זה: דאמרי' בפרק זה בורר (בסנהדרין דף ט"ו) דהיה מחנה דהו' חסידים עליה תרי גולגין סבר רב פפא בר שמואל לאכשורה משום דהא לא אכריזת עלייהו ומסקי גולגין דאורייתא לא בעי הכירה ולא חייסין לפסידא דמקבל מחנה אע"ג דפסידא דלקוחות לאו דוקא דה"ל דיש לתוס לפסידא דמקבל מחנה מ"מ פסולין להיטול מחנה דמיידי שכבר העידו עליהן כב"ד קודם שהזומנו בשטר מחנה או לא נראים היא שטר מחנה עד אחר שודע פסולין כב"ד ואע"ג דזמנה קודם יס לתוס שמה הקדומו כדפרישית לעיל זמניה האו' עובדא דפרק זה בורר (ס"ג דף כ"ו) דחד אחר קמאי דידי גגב כו' לדידי נקטום פשיטתא שיש לפסולו למפרע והי' מלי למימר איכא בינייהו לענין דיני נפשות או לאסור אשה לבעלה ולענין גיטין וקדושין ועדות החדש לטעמא דמידות אין לפסולן למפרע ולטעמא דפסידא דלקוחות פסולין למפרע לכל אלו אלא דחייק לאשכוחי דאיכא בינייהו לענין ממון:

והזומנו על הגניבה ומזכו והזומנו על הטביחה - ו"ל חפי' למאן דאמר מזכאן ולהבא הוא נפסל תקשה דמכל מקום אם אין גניבה אין טביחה ומכירה וכשחזרו והזומנו על הטביחה אחרי משלמין וי"ל משום דקסדר הכתשה תחילת הזומה היא: **שהעידו** בבת אחת והזומנו בכין ששעירו בבת אחת ליכא למימר בשעת עדות טביחה פסולין היו אע"ג דלמפרע הוא נפסל דכיון שהעידו בבת אחת כשרים היו כשהעידו על הטביחה כיון שהיו יכולין לחזור בכין על העדות של גניבה דתוך כדי דיבור הוה ועל מה שפירש בקונטרס דלא גרסינן והזומנו בבת אחת דבהזומה לא איכפת לן אי בבת אחת או בזה אחר זה

מיום שאם הזומנו על הגניבה תחילה הו' מוכתשים על הטביחה ואין אליביה דאבי משנין דכ"ל לקמן דהכתשה ללא תחילת הזומה היא א"כ גם כשהזומנו על הטביחה תחילה הו' מוכתשים על הגניבה מאחר שהעידו בבת אחת ותוך כדי דיבור דמי כדאמר בסמוך לרבי יוסי דכי העידו בבת אחת והזומנו על הטביחה בטלה כל העדות משום דתוך כדי דיבור כדביבור דמי ואם בלתי לישב פירוש זה לסברת אבי' לקמן דסבר הכתשה ללא תחילת הזומה היא לריך לגרום והזומנו בבת אחת אכל אין לתוס שאין הגמרא מושב עתה לישב דברי אבי' אלא בזה שאמר למפרע הוא נפסל והולך ומתוך לפי שיעת המקשה הסובר דהכתשה תחילת הזומה היא כדפרישית לעיל וכן לקמן כי משני מחגי' לאבי' אבה דאמר הכתשה ללא תחילת הזומה היא ומקוץ לה כשהזומנו תחילה על הטביחה אין חושש לתוך למאי דאמר אבי' למפרע הוא נפסל כי לפי זה היה לריך להעמידה כגון שהעידו בבת אחת אלא דדרך הוראה הוא אלא חסידים אהרן

הוא נפסל והולך ומתוך לפי שיעת המקשה הסובר דהכתשה תחילת הזומה היא כדפרישית לעיל וכן לקמן כי משני מחגי' לאבי' אבה דאמר הכתשה ללא תחילת הזומה היא ומקוץ לה כשהזומנו תחילה על הטביחה אין חושש לתוך למאי דאמר אבי' למפרע הוא נפסל כי לפי זה היה לריך להעמידה כגון שהעידו בבת אחת אלא דדרך הוראה הוא אלא חסידים אהרן

הוא נפסל והולך ומתוך לפי שיעת המקשה הסובר דהכתשה תחילת הזומה היא כדפרישית לעיל וכן לקמן כי משני מחגי' לאבי' אבה דאמר הכתשה ללא תחילת הזומה היא ומקוץ לה כשהזומנו תחילה על הטביחה אין חושש לתוך למאי דאמר אבי' למפרע הוא נפסל כי לפי זה היה לריך להעמידה כגון שהעידו בבת אחת אלא דדרך הוראה הוא אלא חסידים אהרן

גליון הש"ס
בב"ב כ"ט
מ"א סימן ש"א

[דף ע"ג ר"ה במגן]

כיום שלאחריו, אם לא שהיו צאים כת אחת בפני עמנה אז היינו אומרים שאין דבריו של אחד במקום שנים.

אלא שיש לגמגם כיון לפני עדות רבי (שמואל) [מנחם] הנו' אין כאן קידושין והויא שחיקה דלאחר מתן מעות ולא כלוס הוא, אין עדותו מנטרפת לבטל עדות שני העדים המחזיקים אותה בחזקה מקודשת, דאמר' האי למעקר סהדותא קאמי ולא להעיד על הקידושין. וכי אמרינן דעדים המחזיקים זה את זה בדרישות והקירות עדות כולם בטלה, היינו דלדברי כולם קידושין קידושין אלא זה אומר ככה וזה אומר ככה כיון שכולם עדים הכתשמו של אחד מהם פוסלת את כולם דהוה ליה נמנעא קרוב או פסול דמדין חורה עדותן בטלה. אבל זה שלדבריו אינה מקודשת הוה ליה כעד אומר לא נתקדשה ושנים אומרים נתקדשה שאין דבריו של אחד במקום שנים. או דילמא כיון שראה הקידושין ובה להעיד כדאמר' בעלמא [ומהו ו.] גבי פסולי עדות דשילינן לכו לאסחודי אחיתו, ולכאורה הוו קידושין דלאו כ"ע דינא גמיירי שהרי אף בשחיקה דלאחר מתן מעות איכא מאן דאמר דהוו קידושין, ועוד שהרי אמר לה קודם מתן מעות דברי קידושין אלא שהיו בלשון שאלה הילכך לא חשיב כאומר לא נתקדשה, דההוא ודאי לבטל הקידושין הוא דאחא ולהכחיש את העדים אבל זה לקיים הקידושין צא אלא שהוכחש. והכי מסתברא דאם לא כן אף בעדים שהוכחשו בחקירות ודרישות תתקיים העדות בשאר, שניחוש שזה שאמר צאריךין הרגו לבטל דברי שאר העדים צא שידע שעדותן מתבטלת בכך, אלא כל עדים שנצאו להעיד על הדבר הרי הם עדות אחת להכחשה.

ועל מה שבא בשאלה שיש חרס מימי עולם שלא יימנע שום עד בקידושין אם לא יהיה שם החכם מרביץ תורה בקהל והפרנסים. הנה ראינו מה שכתב הרב המובהק כמה"ר שמואל די מדינה ז"ל [וה"מ, סי' נ] שהואיל ועברו על חרס הקהל הם פסולים ומבטלים עדותם לגמרי, וגם ראינו לרב סגן הכהנים ז"ל [מהרש"ך] בתחילת הספר השלישי שאף הוא נראה צעני חכמתו כן, אלא שהוקשה צעניו שמעשים בכל יום נעשים קידושין כאילו בפני הרבנים קדושים אשר צאריך המה ולא אחד בהם שהורה היתר מטעם זה, לכך אמר דאפשר דטעמא דמילתא שאנו מקיימים עדותן לפי שלא נפסלו אלא מכאן ולהבא אחר שנתקדשה אבל בשעת הקידושין נשעים היו. ומוביב הרב אנפשיה תיובתא מאותה שאמרו בפרק קמא דחולין [מ"א] השוחט בשבת וצוים הכיפורים אף על פי שמתחייב בנפשו שחיטתו כשרה, ומוקי לה בגמרא [שם טו.] אפילו במזיד, והקשו התוספות [יד. ד"ה השוחט] אי במזיד איך שחיטתו כשרה והא משומד לחלל שבתות אסור לאכול משחיטתו, עד כאן. אלמא אף על פי שאינו נקרא משומד אלא על ידי שחיטה זו נפסקה שחיטתו. ומירץ דהתם בשעת שהתחיל לשחוט כדי נטילת נשמה עבר על חילול שבת ושחיטה כשרה לא הויא עד גמר שחיטה, אלו דבריו ז"ל. ואיני רואה דבריו בזה. אם במה שדן לומר שהם כשרים לפי שבשעה שנמלאו בעדות הקידושין כשרים היו ולא קדם להם פיסול אחר ולאחר הקידושין הוא שנפסלו, גדולה מוה אמרו [ב"ק עג.] בפלוגתא דרבי יוסי ורבנן בשנים שהיו מעידין אותו שגנב והם מעידים אותו שטבח בעדות אחת צבת אחת תוך כדי דיבור והואומו על הטביעה, סבריה דכ"ע מוכ"ד כדיבור דמי רבנן סברי עד זומם מכאן ולהבא הוא נפסל וכיון דמהייתא שעתא קמתמי אטביעה דקמתמי אחווס אגנבה דלא קמתמי לא אחווס, ור' יוסי סבר למפרע הוא נפסל וכיון דמיד כי אסחידו הוא דמפסלי כי אחומו

דבר חסדא דחי לה בצודר שחנקו בו ובסנדל שבטעו בו, לא סמכינן אדיתויא, וכן פסק הרמב"ם ז"ל בפרק ד' [ה"ג] מהלכות עדות. ולא דמי לזה אומר של אבותי וכו' דהתם עדות דאכילה ועדות דאבותיו תרי מילי נינהו. ואף על גב דאמרינן בפרק זה בורר וסנהדרין [ג.] עדות המכחשת זו את זו בצדיקות כשרה בדיני ממונות, מכל מקום דיני נשים כדיני נפשות דמיין. אף על גב דאין בודקין עידי נשים בדרישה וחקירה כדאמרינן בשלהי יצמות דכיון דאיכא כתובה למשקל כדיני ממונות דמיא, והביא הר"ן ז"ל משם הרמב"ן דכיון דבזמן הזה ליכא דיני נפשות דמיא טפי לדיני ממונות ואפילו בצרופה דלית לה כתובה לא מפליגי' בה, והוא הדין עידי קידושין אף על פי שעיקר עדותן להחזיקה בחזקת א"א מ"מ אפשר דדוקא לענין שלא להלכיס דרישה וחקירה דאיכא בהו נטילת דלת משום כתובה אבל אי אחכוש בהו עדותן בטלה כמו בדיני נפשות, דדוקא בדיני ממונות דקילי הוא דאמרינן אף על פי שהוכחשו עדותן קיימת משום דמעיקרא לא נתנו לבס לדקדק בהם כיון שהוא עדות של ממון עבדי אגשי דטעו בהו, אבל בדיני נפשות דחמירי והוא הדין ערוה דחמירא מעיקרא מידק דייקי שידועים חומר הדברים. ועל כל פנים צריכים להעיד וסופן ליבדק בדרישה וחקירה וכי אחכוש בהו הייא הכחשה גמורה. וכן מוכח מתשובת הר"ש"ס בכלל מ"ו [פי' א] בהדיא. והכי משמע דדיני נשים שוין לדיני נפשות צוה ממה שכתבו התוספות בפרק קמא דמכות [ו.] ד"ה שמואל אמתי' דנמנעא אחד מהם קרוב או פסול עדותן בטלה ואמר רבי יוסי כמה דברים אמורים בדיני נפשות אבל בדיני ממונות תתקיים העדות בשאר, וכתבו התוספות היאך אנו מוואים ידינו ורגלינו כשנותנים גט שיש במעמד קרובים והאי דומיא דדיני נפשות דארינן א"א שיש בה מיתת בית דין. ותו דהכחשה זו לאו הכחשה בדדיקות היא כגון זה אומר כליו שחורים, אלא כדרישות וחקירות היא שצריכים להעיד גופה דעובדא דקידושין היכי הוה צענין ובלשון, ואם זה אומר קודם מתן מעות אמר זהו אומר אחר מתן מעות אמר או זה אומר שאמר לי זהו אומר שלא אמר לי הוה הכחשה בגופה של עדות, כמו זה אומר חבית של יין זהו אומר חבית של שמן [סנהדרין לא.] שאם כשדרשנוס אמרו אין אנו יודעים עדותן בטלה הני מיקרי חקירות ונוהגת אף בדיני ממונות וכל שכן בדיני ערוה. ואין לומר דמה שלא הזכיר העד שאמר פארה מי לא מיקריא הכחשה דאפשר שלא שמע, אין לנו לומר כן, דעדי קידושין שהן תלויים בלשון לקיימן ולצטלן. ועיין כמה שכתב הרב הכהן ז"ל [מהרש"ך] בחלק שלישי סימן ל"ג דמה שלא הזכיר מלת לי הויא הכחשה שעדות קידושין מתקבלת באיומים וגוומים ודייקי

שפיר.

ודרו עדות ר' (שמואל) [מנחם] אלגראנטי הויא הכחשה גמורה בגוף הדבר של הקידושין אם נתן לה ואחר כך (אמרה היא) [אמר] ואף על פי שנים מכחישין אותו לא אמרינן אין דבריו של אחד במקום שנים בטלים, דומיא דנמנעא אחד מהם קרוב או פסול, דתנן [מטה פ"א מ"ח] מקיש שלשה לשנים מה שנים וכו' אפילו הן מאה וכולי. וכן כתב הרמב"ם ז"ל בפרק שני [ה"ג] מהלכות עדות היו העדים מרובים שנים מהם כוונו עדותן בחקירות ובדיקות והשלישי אומר איני יודע תתקיים העדות בשנים ויהרג אבל אי הכחיש את שניהם אפילו בצדיקות עדותן בטלה, עד כאן לשונו. וכיון שעדות רבי אהרן כהן שהעיד עמו נבטלה בהכחשתו שוב אין עדותו מנטרפת עם עדות ר' חיים פרץ אף על פי שהעיד

ע"ה מהר"ם

האין יחולו מ"ג מ"א נ"א נ"ב

להוסיף אצותה אצותו להו נמי אגבדה דהא תוך כדי דבור כדבור דמי והדר מוקי פלוגתייהו בדוכ"ד אי כדבור דמי או לא, ודכולי עלמא למפרע הוא נפסל. אלמא למאי דאיפסיקא הלכתא כדאי דלמפרע הוא נפסל אפילו אמאי דמסקי'ד תחילה בתוך כדי דבור לא מהימן, כל שכן בעדות עצמה. ועוד מוכח מההיא דפרק חזקה שהבאתי למעלה האי אייתי סהדי דאצהתייה ואכלה שני חזקה והאי אייתי סהדי דאכלה שני חזקה דאמר רבא עדות מוכחשת היא זו, והקשו בתוספות והא הוא דאמר עד זומם מכאן ולהבא הוא נפסל, וחירו וכו'. משמע דאי סבירא ליה למפרע הוא נפסל. יחא דמיקרי עדות מוכחשת ולא להמני חף אאצהתייה דאסהידו מקמי אכילה. ולרב נתמן חף על גב דקי"ל למפרע הוא נפסל יחא, דהני לא אחכוש לגמרי ע"י הזמה שנאמר בודאי עדים פסולים הם אלא שלא כוונו עדותם זה עם זה ובענין אכילתא מכוונת היא. ועוד ראי' מההיא דמיימי דפרק חזקה [ב"ב מא:] אמתניתיך דכל חזקה וכו' לא נחלקו ב"ש וב"ה על ב' כתי עדים שא' אומר מנה ואחד אומר מאתים שיש בכלל מאתים מנה על מה נחלקו על כח אחת אומרת מנה ואחת אומרת מאתים שב"ש אומרים נחלקה העדות וכו'. והקשה ריב"א לב"ש דכח אחת נחלקה העדות דחשיב להו עדות מוכחשת ואפילו ב' כתי עדים נמי חיבטל עדותן דהוה ליה נמצא אחד מהם קרוב או פסול עדותן בטלה אפילו הן מאה. ותרנו דב"ש כרבי יוסי ק"ל וכו'. ואם תמצא לומר שלא נפסלו העדים אלא מכאן ולהבא לאחר עדותן ובשעת העדות כשרים היו היכי מדמו ליה התוספות לנמצא אחד מהם קרוב או פסול שנפסל בכה עדות הכשרים שעמהם. ומו עדיין לא הועיל הרב ז"ל צמה שאמר שבשעת הקידושין כשרים היו ולא נפסלו עד אחר הקידושין, שהרי בשעת העדות עכשיו פסולים גמורים הם, דתחילתו וסופו בכשרות בעיני כמו היה יודע לו עדות עד שלא נעשה חטו וכו' [שם קמא]. וכיון דהשתא מיהת רשיעי גיהו לא מקבלין סהדוטייהו כלל דלא מנא משוי נפשייהו רשיעי. גם צהא דפרקה להיא דהשוחט בשבת ובי"ה דעעמא משום דבשהתחיל לשחוט כדי נעילת נשמה עבר על חילול שבת ושחיטה לא היא עד גמר שחיטה אין פירוקו נכון, דבהתחלת שחיטה חף על פי ששעשית חבורה לא מיחייב דמקלקל הוא, ומנן בהאורג [שבת פ"ג מ"ג] כל המקלקלים פעורים, ודוקא בשחיטה חשיב חיקון כדכתבו שם נקו. ד"ה חזן התוספות שמוציאו מידי אבר מן החי ומכשירו לאכילה, הילכך חילול שבת והכשר שחיטה באים כאחת קיה.

להורגו דפלגינן דבורא שנאמין אותו על האחר ולא נאמין אותו לפסול עצמו דאדם קרוב אלל עצמו. ואע"ג דאמר' בפ"ב דכתובות [י"א:] הלא דהעדים שאמרו כתב ידיו הוא זה אבל אנוסים היינו וכו' דאם אמרו אנוסים היינו מחמת ממון אינם נאמנים מ"ט אין אדם משים עצמו רשע, כבר הקשו התוספות קושיא זו דמשמע לכאורה דפליג אהא דפי' קמא דסנהדרין. ולפי החירויים שכתבו התוספות שם בכתובות, נ"ד לא דמיא להיא, אי משום דקיום שטרות דרבנן, אי נמי דאונס נפשות לא שכיחא, אי נמי דמחמת ממון ומחמת נפשות הוי פירוש דאנוסים והכא הוי דבור בפני עצמו. ומיהו לפי מה שפירשו דמיד שאמרו אנוסים צאו לומר שלא ראו את המלוה ומיפסלי חיקף אי לאו שיעשו פירוש לדבריהם, ולפי זה יש לומר כאן דמיד שהעידו שראו הקידושין עושין עצמן רשעים עד שיפרשו שלא הזמנו לך, והך משמעות עדיף עפי מאנוסין היינו שעושין עצמן רשעים בכה חף על גב דקמא אונס לא משמע אונס ממון. וגם למה שפירשו התוספות בסנהדרין דאחיא כמאן דאמר ביש נחלין [ב"ב קלא:] דלא פלגינן דבורא בחד גופא הילכך אנוסים היינו מחמת ממון אי פלגינן לומר דמחמת נפשות היה איכא למימר הוי כחד גופא, והכא נמי אי פלגינן לומר שראו הקידושין אבל לא היה ברזונם או שוגגים היו הוה ליה כחד גופא. איברא שמצאתי להרשב"א ז"ל בתשובותיו [מ"א ס' מקנ"ב] בענין שאמרו [פוסק רפ"ן] שמע אפי' מעוף הפורה שנטמאה יוציא ויתן כתובה, אם הודה החשוד אם לא נאמיניהו משום דאין אדם משים עצמו רשע. תשובה מסתברא דאמר' ציה פלגינן דבורא ואין אנו דנין אותו כאלו העיד שהוא עצמו צא עליה אלא כאלו העיד שנתה כהיא דפלוגי רבעני ע"כ. ונראה דמאי חדוש דבשלמא פלוגי רבעני לרצוני כי פלגי' דבורא פלוגי רבעני ש"ד ואינו משמע לרצוני, אבל אם היה אומר אני רבעתי את פלוגי לרצוני כי פלגינן דבורא לומר אני רבעתי את פלוגי הרי משים עצמו רשע דאין קישוי אלא לדעת [גימט ג:] ולא פלגינן בכה"ג פלוגי נרבע מאחרים. איברא דאשכחן נמי דפלגי' דבורא גבי הרגתו דב"ב דיבמות [מ"ט] לח"ק מהימני ליה שנהרג ולא שהוא הרגו, וצוה אפשר לומר דהא דאמרין לא פלגינן דבורא בחד גופא היינו במעידים על דבר אחד כגון אנוסים היינו מחמת ממון שהאונס והממון באדם א', אבל כאן שאומרים פלוגי נתקדשה לפלוגי עיקר עדות זה על גוף המתקדשת הוא, ונאמין אותם צוה ולא נאמין אותם על עצמן צמה שאומרים שכוונו להעיד ועברו על החרם. וכן פלוגי רבעו שטיקר העדות הוא לחייב את הרובע שאין העדים נריכים להעיד את מי רבע ופלגינן דבורא שרבע ולא את עצמו. והוא הדין הכא גבי שטר אם היו יכולים לומר לא ליה פלוגי מפלוגי, ונאמר להם כיצד חתמם בשטר, ואמרו אנוסים היינו, היה לנו להאמינם צמה שאומרים לא ליה ולא צמה שאומרים אנוסים. אלא דהאם א"א להעיד כן דאין לא ראינו ראייה, והשתא שאומרים לבטל עדותן אנוסין היינו נמצא שעל עצמן הם מעידים שחתמו את השטר באונס ממון, ולא פלגינן דבורא בחד גופא. וזה מה שנראה לע"ד צוה, אבל מה אעשה שהרב מהר"ר שמואל די מדינה ז"ל מורה צה להקל מטעם פיקול העדים.

ואעיקרא דדינא פירכא דנראה לי שיש לפקפק בפיקולן של עדים אלו הואיל ואפשר היה שיעידו על הקידושין ולא ימעלו בחרם כגון שלא הזמנו מתחילה לכה אלא שזרק לה קידושיה פתאום, אי נמי שלא הוגד להם החרם שהחרימו כדאמרין בעלמא [גימט קע:] איכא דלא ידעי בצכרותא. ואף על פי שבגדון זה הדבר מוכיח מחוכו שמזידים ומכוונים היו, מכל מקום צהא מילתא פלגינן דיבורא ונאמין להם שנתקדשה ולא נאמין להם שעברו על החרם במתכוונים, דומיא דהא דאמרין דפרק קמא דסנהדרין [ט:] פלוגי רבעו לרצוני דקיימא לן כרבא דס"ל הוא ואחר מנכרין

עליה מלקות לאו למימרא לאו שאין זו מעשה שאין בו מלקות
 דלא פסילי, דא"כ כל לאו שניתן לאזהרת מיתח צ"ד או שניתן
 לתשלומין או שניתק לעשה או לאו שבכללות שאין לוקין לא
 יהיה נפסל לעדות, וזה אינו שהרי כתב הרמב"ם (שם ה"ד) גגז
 או גזל שהוא לאו שניתן לתשלומין,
 או עשה מלאכה בשבת (שם פ"ב ה"א)
 שהוא לאו שניתן לאזהרת מיתח צ"ד
 שפסול לעדות, ובשלמא גבי גגז או
 גזל היינו טעמא משום דהוי רשע
 דחמס, אבל עשה מלאכה בשבת למה
 יפסל כיון דאינו לוקא, וכי תימא
 דאיירי שהתרו בו למלקות ולא התרו
 בו למיתה, זה דוחק גדול דבהתרו בו
 למלקות יפסול והתרו בו למיתה לא
 יפסול, ע"ש דלשטתו לא צעין כלל
 חייבי מלקות, אבל דברי כנה"ג
 תמוה, דמ"ש שגגז או גזל הא

הרמב"ם עגמו ביאר טעמו של דבר בפ"י מעדות (ה"ד) ו"ל, עוד
 יש שם רשעים שהן פסולין לעדות אעפ"י שהם בני תשלומין ולא
 בני מלקות הואיל ולוקחים ממון שאינו שלהם דחמס פסול שנאמר
 (דברים י"ג) כי יקום עד חמס באיש, וגם מ"ש מעושה מלאכה
 בשבת מבואר בהדיא ברמב"ם טעמו פ"י שם (ה"ג) ו"ל, איזהו רשע
 כל שעבר עזירה שחייבין עליה מלקות זהו רשע ונפסל לעדות שהרי
 התורה קראה למחויב מלקות רשע שנאמר (שם ה"ג) והיה אם בן
 הכות הרשע, וא"כ לומר חייבי מיתח צ"ד שהוא פסול שנאמר
 (במדבר לה) לא אשר הוא רשע למות עכ"ל, ומבואר להדיא דגם
 מחויב מיתח צ"ד נקרא רשע, ותמהני איך נעלם כל זה מהמעין
 הגדול כנה"ג. וא"כ קושית משנה למלך ודאי קשה כיון דצעין
 חייבי מלקות דוקא.

וע"ש במשנה למלך (ד"ה והנה) הביא בשם גדולי תרומה שער
 מ"ו (ה"ב סי' א') דעדים לוקין, ודוקא מלוה הוא דאינו
 לוקא דאימיה בהשגה אבל עדים לית בהו כל תיקון בהשגה כיון
 שאין לוקחין הריבית ונאשר להם לאו דלא חשימון במקומו. גם
 בספר בני שמואל (סימן ל"ד ד"ה ור"י נסחפך) רצה להוכיח מדברי
 הנימוק"י (ג"מ מג, ז דפני הרי"ף) דעדים היו בני מלקות, אלא
 דאמ"כ כתב דהיאך יתחייבו הערב והעדים מלקות הא היו לאו
 שאין זו מעשה, ובמשנה למלך כתב שם דכשחתמו בשטר היו
 לאו דאיח ציה מעשה, ועוד שאפילו לא חתמו אפשר ללוקין
 כיון דמשכחת לאו זה על ידי מעשה אף בדליכא מעשה לוקין,
 וראיה ממ"ש רבינו בפרק י"ג משכירות (ה"ב) דאם חסמה בקול
 לוקא, ותמה הרב המגיד הא לאו שאין זו מעשה הוא, וחירך
 דשאני חסימה כיון שישנה במעשה גמור אף החסימה בקול היו
 כמעשה, והקשה עליו לחס משנה דא"כ מאי פריך בש"ס
 (פנהדרין פה, ז) מעדים וזממין לחסימה הא בעדים וזממין לא
 משכחת מעשה, וחירך דלפי מ"ש רבינו בפ"ט מהלכות עדות
 (ה"א) משמע דאדם יכול להעיד בכתיבה, א"כ עדים וזממין נמי
 יכול להיות כמעשה שיכתוב עדותו והוי כמעשה ע"כ, וא"כ גבי
 ריבית נמי כיון דמשכחת לה ע"י מעשה כגון בחסימה אף שלא
 חתמו לוקין דומיא דעדים וזממין עכ"ל המשנה למלך.

אבל צעיקר דברי לחס משנה קשה לי, דהא דעת הרמב"ם דחוסכין
 עדות שבשטר מדברי סופרים בפ"ג מהלכות עדות (ה"ד),
 וא"כ מדאורייתא עיקר עדות בעל פה ולא יתכן ללקות משום דאית
 ביה מדברי סופרים, ואפילו למאן דאמר עדות שבשטר לאורייתא

אפילו הכי בהזמה דעת בעל המאור (פחותה מ, ז דפני הרי"ף) דצעין
 דוקא מפיהם. וזה שהקשו ו"ל נראה כיון דמדרבנן עכ"פ פסילי
 אפילו אין בו מלקות (ראה סימן ל"ד פני"ב ד' במ"א) א"כ שפיר הקשו
 מוספות דעדים פסולים, או אפשר דחוס' ס"ל דלא כהרמב"ם אלא
 אפילו אין בו מלקות פסילי
 מדאורייתא. ועוד דנתי דאם לא עשו
 מעשה אין לוקין עכ"פ אם חתמו
 ועשו מעשה לוקין.

7 ובעיקר קושית שהקשו מוספות וכל
 הראשונים דעדים פסולים,
 נראה ליישב לפי מה שהקשו מוספות
 בפ"ק דחולין (י"ג, א ד"ה שוחט) גבי
 שוחט בשבת שחיטתו כשירה דהא הוי
 מומר לחלל שבת ושחיטתו פסולה,
 וחירזו בחוספות שם דכפעס אחת לא
 הוי מומר, והר"ן בחידושו (שם) כתב
 כיון שאין נעשה מומר עד גמר
 שחיטה אין שם מומר עליו אלא מאותה שחיטה ואילך, וראיה לדבר
 מדאמרינן בפרק אבות ואת בנו (שם פ"ג, ז) דלרבנן דאמרי שחיטה
 שאינה ראיה שמה שחיטה שחט ראשון לשולחנו ושני לע"א חייב
 משום אבות ואת בנו, ואם אימיה דשחיטה ראשונה שחיטת מומר
 הוי אמאי מחייבי רבנן והא אין שחיטה כלל אלא נחירה בעלמא,
 אלא ודאי אין שם מומר עליו אלא מאותה שחיטה ואילך ע"ש.
 וא"כ נראה דהוא הדין הכא נמי כיון דבמלוה על פה לא עברי
 העדים על לא חשימון דכיון דאפשר ללא אחי לדי גביה לא עברי
 אלא דוקא בעדות שבשטר עברי וכמו שנסתפק מהר"א ששון (שו"ת
 חורח אמת) סימן קס"ב, וע"ש במשנה למלך הנוכר דהוכיח מדברי
 המרדכי פרק איזהו נשך (ב"מ סי' ח"מ) דבמלוה על פה לא עברי על
 לאו דלא חשימון, וא"כ כיון דלא עברי אלא בשעת חתימתן לא
 נעשו פסולין אלא משעת חתימתן ואילך אבל מה שחמס בהשטר
 הוא והשטר כשר ודו"ק.

ומצאתי במוהרי"ט בענין זה בארוך ומשיג על דברי מוהרש"ך,
 ולענ"ד דברי מוהרש"ך נכונים ולכן נעתיק כל דברי
 מוהרי"ט שם בחלק א' סימן קל"ח (ד"ה אלא שם) ו"ל, ועל מה שבא
 בשאלה שיש חרס שלא ימלא שום עד בקידושין אם לא יהיה שם
 החכם מרביץ תורה בקהל והפרנסים, הנה ראיתי מ"ש הרב המובהק
 כמוהר"ר שמואל די מודינא ו"ל (חלק אה"ע סי' כ"א) שהאילן ועברו
 על חרס הקהל הם פסולים ונחבטלה עדותן לגמרי. וגם ראיתי להרב
 סגן הכהנים ז"ל (שו"ת מהרש"ך) בחתלת ספר שלישי (סי' א' ד"ה ועל)
 שאף הוא נראה בעיני חכמתו כן אלא שהוקשה בעיניו שמעשים בכל
 יום נעשין קידושין כאלו לפני הרבנים הקדושים אשר בארץ המה ולא
 אחד מהם שהורה הימר מטעם זה, לכך אמר דאפשר דטעמא
 דמלתא שאנו מקיימין עדותן לפי שלא נפסלו אלא מכאן ולהבא אחר
 שנחקקה אבל בשעת הקידושין כשרין היו, ומוחיב הרב אנפשיה
 חיובתא מאותה שאמרו בפ"ק דחולין שוחט בשבת וביום הכפורים
 שחיטתו כשירה ומוקי לה בגמ' אפילו במזיד, והקשו מוספות אי
 במזיד היאך שחיטתו כשירה והא משומד לחלל שבת אסור לאכול
 משחיטתו ע"כ, אלמא אעפ"י שאינו נקרא מומר אלא בשחיטה זו
 נפסלה שחיטתו, וחירך דהתם בשעה שהתחיל לשחוט כדי נטילת
 נשמה עבר על חילול שבת ושחיטה כשירה לא הוי עד גמר שחיטה,
 אלו דבריו ז"ל. ואינו רואה דבריו בזה במה שדן שהם כשרים לפי
 שבשעה שנמלאו העדים בשעת הקידושין כשרים היו ולא קדם להם
 פסול אחר ולאחר הקידושין הוא דנפסלו, גדולה מזה אמרו (ב"ק ע"ג,

עדים שהתמו
 על שטר שיש
 בו רבית אינם
 נפסלים רק
 אחר שנמזרו
 לחתום אבל
 בשעת
 חתימתם
 כשרים הם
 ועדותם עדות

י"ט
 י"ט
 ב"ו
 י"ט

זה אומר של אבותי וזה אומר של אבותי האי אייתי סהדי דאבהתיה. יש מקשים אמאי לא מהימנינן לבתראי מיגו דמצו פסלי לקמאי בגזלנותא או דמזמי להו. ולא קושיא היא, שאין אומרים מיגו בעדים להאמינן יותר ממה שהאמינה תורה משום מיגו. ולא נאמר מיגו בעדים אלא במקום חשש נוגעין בעדותן כדאמרן לעיל (כט, א ד"ה הני נוגעין). אינן במקום חוזרין ומגידין, דאמרינן מיגו דיכיל לשתוק (נ"א - לשקר) והוי הפה שאסר הוא הפה שהתיר. כאותה ששינינו (כתובות י"ט, ב) העדים שאמרו אנוסין היינו שאם היה כתב ידן יוצא ממקום אחר אין נאמנין וכי אין יוצא נאמנין. הא בעלמא להימוני להו טפי מדינא לא, אלא אי מעצמן נאמנין בעדותן אין ואי לא ליכא למימר נאמנין (בדין) (כ"ג - מדין) מיגו. ועוד דהכא מיגו במקום עדים הוא, שהרי העדים הראשונים מכחישינן את אלו ולא האמינה תורה שני אנשים לעדות אלו יותר מאלו.

אמר ליה רבא והא עדות מוכחשת [היא]. איכא למידק הכא והא רבא הוא דאמר עד זומם מכאן ולהבא הוא נפסל כדאיתא בבבא קמא (ע"ב, ב) ומפרשינן התם טעמא משום דעד זומם חידוש הוא. ואי ס"ד עדות מוכחשת נמי פסולה אפילו לשאר עדיות, מאי חידוש איכא כי פסלינהו רחמנא למוזמין, הא לאו חידושא היא שהרי [אף - ה"ג] בהכחשה כן [הוא - ה"ג]. וחידוש דעדים זוממין משום דלא מיפסלי כולהו. דמאי חזית דסמכת אהני, לא אהני נסמוך ולא אהני נסמוך, וכיון שכן מאי חידושא איכא בפסלותן של מוזמין שלא יפסלו למפרע. ואיכא למימר הא דאוקימנא לרבא כרב חסדא, אליבא דלישנא בתרא דמפרשינן התם (כ"ק ע"ג, ה) משום פסידא דלקוחות, אבל משום חידוש ליכא דהא בהכחשה נמי הכי הוא. ולהאיא לישנא קמא אמרינן דעד כאן לא קאמר רבא אלא לאותה עדות אבל לעדות אחרת כשרין בהכחשה מה שאין כן בהזמה, והיינו חידושא.

ד' תו איכא למידק לרבא דאמר מכאן ולהבא הוא נפסל היכי אמר והא עדות מוכחשת היא, דהא מעידנא דאסהוד לא מיפסלי אלא משעה שהכחישום אלו האחרונים, הילכך כי אמרי של אבותי היא מהימנו שהרי לא נפסלו עדיין ולא הוכחשו, וכדאמר' התם בההיא שמעתא בענין עידי גניבה ועידי טביחה. ואיכא (ד"מ"ד דהכא [א] לישנא בתרא סמכינן כדאמרן, וכיון שכן דווקא היכא דאיכא פסידא דלקוחות אבל היכא דליכא פסידא לא, והכא ליכא משום פסידא דלקוחות. וזו טעות, דכיון דאכשרינהו רבנן לכל מילי אכשרינהו. והכי מוכחא מילתא בפרק מרובה (ס"ט) דאמר' מאי בינייהו ולא מסיימי' דאיכא בינייהו היכא דליכא פסידא דלקוחות. ומשמע נמי בההיא סוגיא דאפי' בעדות גניבה וטביחה מכאן ולהבא הוא נפסל ולא למפרע. וכן הוא באמת שאם אי אתה אומר כן נתת דבריך לשיעורין ואין זו מידת חכמים.

ואיכא למימר הכא במאי עסקינן כגון דאסהידו הני תרי כיתי בבת אחת כל אחד ואחד בתוך כדי דיבורו של חבירו וקיי"ל (ס"ט; לקמן כ"ט, ב) תוך כדי דיבור כדיבור דמי, הילכך מעידנא דאסהידו קמאי דאבהתא איתכחוש, דהא תוך כדי דיבור הוא ומיפסלי מההיא שעתא. והכי איתא התם בפרק מרובה. ולמסקנא דאוקימנא לרבא באותה עדות דווקא אפילו בזה אחר זה היא. L

למחות בסוף כל ג' וג', ופירש ה"ר שמואל ז"ל (ס"ט ד"ה ס"ג א"מ) דלא ליטעון ולימא שטרא הוה לי ולא אודהרי ביה בתר מחאה תלת שנין, [דתלת שנין] מזדהר איניש בשטריה בתר מחאה טפי לא מזדהר. וכיון שכן מאי האי דאמר' הכא אין לך מחאה גדולה מזו, והא איכא חזקה בתר מחאה. ולא מילתא היא, דכי אמרי' הכי, הי"מ בשלא מכרה לאחר, שהמחזיק סבור כיון שלא חזר ותבעני ולא מיחה בי נזכר שיש לי שטר ולא יעמידיני לעולם בדין, לפיכך אינו נוהר בשטרו. אבל כשמכר וא"א לומר הואיל ולא מיחה בי לא נוהרתי בשטרין שסבור הייתי שלא יעמידיני בדין, שהרי הדבר ידוע שהלוקח יתבענו שהרי הוא סבור שהיא שלו (ולא) [ולו - הגר"א] מכרה הראשון, שאם היה סבור שמכרה למחזיק לא היה לוקח. ומיהו כשהלוקח אין לו קול, כגון מכר שדותיו סתם דלקמן (מ"ג, ב), צריך הוא למחות, שהרי אין הלה יודע בו כדי שיזהר בשטרו.

דף לא ע"א. אמר רבה מה (ל') [לו] לשקר איבעי אמר מינך זבנתה ואכלתיה שני חזקה. תמיהא לי מילתא טובא אי אתי סהדי ואמרי של אבותי של מערער היתה מעולם ולא של אבותי של מחזיק מאי מה לי לשקר ולהכחיש העדים ולומר שקרנים הם והתורה האמינתם. ועוד דקשיא עליה (דרבא) [דרבה] מהא דתנן (ש"ע"ט נ"א, ב) מנה לי בידך אמר לו הן למחר אמר לו תנהו לי [נתתיו לך פטור] אין לך בידי כלום חייב, ואמרינן (לעיל ו, א ע"י"ט) אין לך בידי לא היו דברים מעולם. ואמאי נימא מה לי לשקר במקום עדים ומיגו דיכול למימר פרעתין לאחר זמני יכול למימר לא היו דברים מעולם, דהא אמרת מה לי לשקר במקום עדים אמרינן וכ"ש במקום חזקה. ועוד מדקאמרינן לקמן (ל"א, ב) ומודו נהרדעי היכא דאמר ליה של אבותי שלקחיה מאבותיך, משמע דלא אסהידו סהדי שהיתה של אבותי של זה לעולם ומתו מתוכה, דכולה סוגיא אהאי עובדא קיימא, ואם טענותם סתם למה אינו נאמן, כל טענת יורש כך הוא, של אבותי היתה והוא אינו יודע מאין באת לידם שמא מאבותי של זה.

ונראה שהמעשה (כשמועו) [בשמועה] (הגר"א) - זו היא, דזהו טוען בברי שהיתה של אבותי וזה טוען בברי שהיתה של אבותי ולא דרו בה אבותי של זה אפי' חד יומא. הילכך אי הוה אתי בטענת שמא [טענינן ליה, אבל השתא דטעין ברי - הגר"א] לא טענינן ליה אנן כלום (לדברי הכל). ובאו העדים והעידו שהיתה של אבותי של מערער ועמדו בה כמה שנים בחזקת (שהיה) [שהיא ש] להם. והשתא סברי רבה ורב חסדא (ע"י לקמן ג', ב) כיון שטען זה בברי שהיתה של אבותי מהימן ונאמר שמא אבותי לקחיהו מאבותי של זה. ורבא ואבבי סברי כיון שאומר סתם, של אבותי(ו) ולא של אבותיך משמע, והנה העדים מכחישינן אותו. הילכך צריך הוא לחזור ולטעון של אבותי שלקחיהו(ו) מאבותיך, או דסמכי [עלה כדאבהת]. ונוכל לפרשה אפילו בשהעידו העדים שמתו אבותי של מערער מתוכה. ואפילו הכי סבר (רבא) [רבה - ה"ג] להימוניה דאמרינן שמא סמוך למיתתם מכרוה ליה הואיל ואיכא מיגו, דתלינן למיגו בכל טענה דאיכא למיתלי. דאיהו אמר בעובדא דנהר פקוד (נ"מ פ"א, ב) מה לי לשקר דאע"ג דוודאי איכא מיא לא מית מחמת מיא. והאיך נמי בכי האי גוונא היא.

חידושי הרמב"ם
קצריכר זכרון עזרקה

סימן יב

בענין תוך כדי דיבור^א

מקמי סוגיא דנזיר, עיין שם בקצוה"ח שהאריך בזה. אבל עוד קשה על הגמרא בב"ק דלא חילקו בין תמורה לשאר תוך כדי דיבור.

וי"ל דהנה הסברא דתוך כדי דיבור כדיבור דמי הוא משום דנחשב ככבת אחת, ואף דאינו בת אחת ממש, וכעין זה מצינו הריבה בש"ס, לענין קלב"מ בכחובות, אף שאין באין כבת אחת ממש, וכן לענין אין איסור חל על איסוריבימות כחתך אצבעו בסכין טמאה אף דטומאה קדים קצת מכל מקום נחשב כבת אחת.

ועיין רמב"ן בב"ב שכתב שאם העדים לאחר →

שהעידו נעשו פסולי עדות בתוך כדי דיבור נפסלו למפרע, וקשה מהא דשוחט בשבת שחיטתו כשרה ואף שנעשה מומר לחלל שבת, ובתוספות שם כתבו דהוא משום דנעשה מומר בסוף שחיטה, אמנם לדעת הרמב"ן הנ"ל קשה הא נפסל בתוך כדי דיבור למפרע, אך יש לחלק, דהנה הסברא דתוך כדי דיבור כדיבור הוא משום דנחשב כב"א וכמו שכתבנו, והוי כמו מומר וכשר ששחטו שניהם כאחת דכשר, דהנה הפסול של מומר אינו פסול בעצם, רק דאינו בר מכשיר ובר זכיחה, ובשנים אוחזין בסכין מומר וכשר ושחטו שפיר השחיטה פסולה דנחסר מהכשר השחיטה, דמה שפעל המומר נחסר מהכשר, אבל כשוחט בשבת היה כל הכח מהכשר, דאילו תהיה מציאות בכשר ומומר דכל אחד ישחוט כולו יהיה כשר, אבל בעדות הפסול הוא בעצם, דאפילו יהיו מאה עדים ונמצא אחד מהם קרוב או פסול עדותן בטלה, ולכן שפיר כתב הרמב"ן ז"ל דאם תוך כדי דיבור נפסלו נפסלו למפרע, והמעם משום דחשוב כבת אחת והוי עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה.

והנה בקדושין ריש פרק האומר, באומר לאשה התקדשי לי לאחר ל' יום וחזרה בה, ר"י אמר חזרת משום דאית דיבור ומבטל דיבור, וריש

הש"ך בחו"מ סימן רנ"ה סק"ה הקשה על הרמב"ם דס"ל דבהקדש אפילו תוך כדי דיבור אינו יכול לחזור, מבבא קמא [דף ע"ג] דפליגי התם ר"י ורבנן גבי עדות, וקאמר התם הש"ס, אלא בתוך כדי דיבור קמיפלגי, רבנן סברי תוך כדי דיבור לאו כדיבור דמי וכו', וסבר ר"י תוך כדי דיבור כדיבור דמי, והתנן הרי זו תמורת עולה ונמלך ואמר תמורת שלמים הרי זו תמורת עולה, והוינן בה נמלך פשיטא, ואמר ר"פ נמלך בתוך כדי דיבור ע"כ, הרי להדיא דגם בהקדש תוך כדי דיבור כדיבור דמי, דאל"ה מאי קושיא. והקצוה"ח תירץ על פי הגמרא נזיר דף ט', הריני נזיר מן הרבילה ומן הגרוגרות בית שמאי אומרים נזיר ובית הלל אומרים אינו נזיר, ומקשה הגמרא אבית שמאי, אמאי, אשר יאסר מנפן הייןא"ר וכו', בית שמאי סברי כרבי מאיר דאין אדם מוציא דבריו לכטלה, וכיון דאמר הריני נזיר הוי נזיר, וכי קאמר מן הגרוגרות ומן הרבילה לאתשולי הוא דקאתי, ובית שמאי למעמיהו דאין שאלה בהקדש, וכן בניירות, וב"ה סברי וכו' ע"ש. אם כן משמע מוז הסוגיא דכל היכא דלא מהני שאלה הוא הדין דלא מהני חזרה בתוך כדי דיבור, דדיבור אחרון משוי לדיבור ראשון כמו טעות, וכיון דסברי בית שמאי דהקדש בטעות הוי הקדש כמו כן אין מועיל שאלה. והנה בגמרא דנזיר דף ל"ח מכואר טעמא דבית שמאי דסברי דהקדש בטעות הוי הקדש הוא משום דילפי תחילת הקדש מסוף הקדש, מה תמורה אפילו בטעות אף תחילת הקדש בטעות הוי הקדש, ובית הלל לא ילפי תחילת הקדש מסוף הקדש, ואנן קי"ל וכן פסק הרמב"ם בפרק ד' מגדלים דאין נשאלים על התמורה, ואם כן גבי תמורה לא מהני חזרה בתוך כדי דיבור, דאין נשאלים על התמורה, ואם כן יש להרמב"ם סיוע מסוגיא דנזיר דהיכא דלא מהניא שאלה לא מהניא חזרה בתוך כדי דיבור, וסוגיא דמרובה אידחיא

א. נדפס ב"דגל התורה" משנת תרפ"א.

תיקוני בני שתיין יתנוג גבנן גבנן
בג"ז א שתיין יתנוג גבנן גבנן אס גבנן

לרבנן
הגב
כ"ק
הגב
ייתן,
שלם
שום
יב"מ
אשון
ע מן
גבג
חייב
ישים
החפץ
גבג
זמות
שני
זכית
לא
זכא
החפץ
מי
למא
מ"ד
אם
שום
שלם
שות
זמון,
זכין
ז יש
זשור
זחר,
זבש
ז רק

הגרות ומפתחות

סימן כו פלפול עלום צבוגי דהייך אחרונ עינן סתמייהו וצדין הנאי דבנר שאלי לקיים ע"י שליח וצדין אפקעיניהו דבנן לקידושין אס עקדס צאליהו. וקוי צחוק יבמות עינן דיה צבי לרות ותיי ככון :

(הגיה) שלתי צ"ח הרב המריק מ' גדליי ריי צינמות קייב בהא דס"ל לרי"א בלשה שאמרה מה בעלה הואיל והוה רה היא ושלחה הוה רה גם לרה ומקשה ודילמא צניטא אחיא ונשני דלינכות לבנן. ועדיין קשה שמה שלם לה גט וצוטל הגט שלא בפני השליח ואמרינן אפקעיניהו לקדושין ומ"ה אינכאל לבנן ולפנייה צניטא דע"פ מדרבנן ודאי אסורה לבנן כדברי השע"מ לק"מ וסוד מלאתי הקוי והתיי צפ"ר ע"י. אמנם י"ל דל"ש דס"ל במשנה דביניין פ"א דבנן לנרשה ונוגד פסלה לכהונה וי"ש גירס על הנאי ולא נחקייס הנאי. כמבואר במשנה שם ועי' השו"ה הר"ש כלל מ"ה ק"י כ"ד ולפ"י ה"ה ע"ה ע"ה דבנן לנרשה ונחקייס הנאי קדושין הוי ריה הגט דמיש ויין דרי"א מהלנודי צ"ס. שרי משרי לשיעמי דלמפקעיניהו דבנן לקדושין הוא משום עקדס על הנאי אס ירלו דבנן ולדירי ודאי פסולה לכהונה ודוק. מיהו הדבר פשוט דגם לדירן פסולה לכהונה כדברי השע"מ(ק) :

סימן קו דין מיי שנוכר אחרונ וקיבל אררויף ומכור לאמר אס ילא חלמך וציאור דין מתי קינה אחרונ צבוק לבד וקוי צצ"מ ע"י ודין היבא שלריך לקבל מיי שפרע אס יולא צאחירוב דהוי מ"ה צ. ואס יולא צאחירוב סקנה צבוקס. ופלפול צחוק ע"י ע"א :

סימן חח צא' שנוכר אחרונים קסם ונמן לו אחרונים קורסיקאנכר אס יכול להוליח מיד שמוכר. ודין אס יא צאחירובים דין אונאה כדי שיראה להגר דין מקדס צאחירוב שאין ס"פ רק לנאות ודין ונקדס צבוקס איסור ונחמה ספיקו אינו ס"פ אס ל"ה קדושין כלל או הוה ס' קדושין ודין מוכר שור ונמלא כנסן :

סימן קפ צבוגי דמוכה וצ"ה לי ע"ב. וצדין טוואח דהוי צליצור ודין נגע צנע אס כחה צליצור ודין הקדס אס יכול צאחור פחיל לישב קוי גדולה על הצ"ח :

סימן קי צבוגי דמוכה צענין ונאו טרוכיס וחללוה. וצענין היסקה הדעה. ותיי על קוי הצ"י צנר דמוכה : **סימן קיא** צבוגי דמוכה צענין מדליקין ונר לכר :

סימן קיב צבוגי הכ"ל ונכוגי דקנח ע"י צענין צנכה צדכנן וצענין צנכה שא"ל ונע"ש ודע"א : **סימן קיג** פלפול ע"י הריעוצ"א ריש חולין דסיכא דנפסקל צהיסקה הדעת כ"ע צרה"ר נמאל מה סקסיה עלי' כחה קוי וציאור דין היסקה הדעה. וקוי צבוגי דביקול הדעה :

סימן קיד פלפול צענינה ע"י ויומא י"ב לענין כהן שעבר ודין אס חל ע"י צנכה אס עושין הקעוודס צנכה :

סימן קטו דבדרי הערדרי לאנאי אין עושין פורים צ' ימים מוסס ספיקא דיומא. וצדין נכסיי אי יכולין לצוליח אכסיס ודין מנעלין ענודס למקרא טבילה :

סימן קטז סייך לס' כשיחה כפיס דרוס עלום צבוגי דכודרה גיעין ל"ה :

סימן קיז סייך לה' נע"י ונדפס אחר נכחה אחרן. דין אס מוהר למכור ונשקלות צבחה הערדן צבחי גואי וצ' מנזאר כחה דייכס מנכרה ועדיי לפ"ע :

סימן א צונכחה אחרן צבוגי דענילה כלים וצדין טמאל יעניכרו וצדין טועה צדכר מלוה :

סימן ב צבוגי דקופסן ונפסקיס כ"ע וע"א צבוגי דבן דוהתיי הרמיה עלמו פלפול עלום וציסוב טיעה

סימן צג פלפול צדין ה"י צונכה מלוה וצדין אס יא חילוק מדלחי צין לכהחלס לדיעבד וצדין ה"י צנכה וצדין טוואח ע"י חלי קיענן לישב דברי העו"י י"ד ק"י צ' וענין הדס צבזירה טמאל יעצרכו ופ"י דברי סגנ"י ריה כ"ע הא לאו מלכחם היא :

סימן צד דרוס צבוגי דמי טמאלו צולמוס מאכילין אוהו סקל סקל יומא פ"ג ודין פה טעיפסה פסקיס ז' וכמוצה ע"א צנדר טלא טעווס מכל שפירות וציאור דברי הר"ן צצבועה צענין זה. וישוב קוי העולם צפסקיס מ"ד צענין הימר מעלרף לאיסור מה סקסיה מנכמים ל"ז יסוב קוי סגנ"ה ק"י חרי"ח על הר"ע צנכה אכסין :

סימן צה צבוגי דיומא פ"ב אי ענל חנוור מהרומה וישוב קוי הפ"י צבוגי דמוכה וצדין אס עה טעיבר צכל כזיה חנוור מל"ה דכרה וצדין אוכל ערפה אס עוצר צעוליה לקחור דברי הגאון צעל דברי אמה :

סימן צו דרוס צדיני טמוכה צבוגי דסבועה י"ג וכריהוס י"ז וכמוצה ל"ד וסבועה ל"ד צדיני הפיסה צעדיס סקולין דבנן והפיסה צקלצ"ע ופלפול צחולין י"ד וצ"ק ע"א וחולין ק"ב ועל דברי פ"י העסקיס חולין י"ד :

תע (הגיה) למה ע"י צניס הנחתי טיעה לח"מ על משינה דמקלקל איסור דאורייתא צנכה. ועי' צג"ה ס"י ט' כחצתי דל"ש ליכא איסור דאורייתא אך לריי ונמה הרלו לי כן צפני"ה בהקדמה לריי"ה בצורה שניי אוח ה' ובה מיושצין דברי הר"מ צפני"ה מולין י"ד ע"י דכחוטו צנכה צמוד בהלה שחיטה נעשה מומר ושחיטתו פסולה והקשו עלי' מהא דמקשה צנ"י שס וטוקמא צמוד ורי"מ לפני"ש מיושב דבאמה בהחילה שחיטה הו"ל מקלקל כתי"ש הנפסקיס אך הרמז"ס כשיעתי דס"ל כריי דמשאל"ג חייב וגם צמקלקל הוא איסור דאורייתא ונעשה מומר. והא דמקשה וטוקמא צמוד ורי' מליי היינו דרי"מ צר פלוגמא דרי"מ מסהמא ס"ל משאל"ג פטור וה"ה מקלקל ליכא איסור הורה. ונדרבנן לא נעשה מומר לש"י הוסי' טיעונן ס"ס ודוק(ק) :

סימן צז פלפול צבוגי דיומא כ"ד לענין ציאה דקניה וצחולין ק"ב לענין צנח ויו"כ. וצבוגי דסבועה י"ג ע"ב לענין כחסיס אס יא להס כפרה צשעיר העשחלה. וציאור ק"י לענין איס' להכסיר זר :

סימן צח ציאור דברי חוק' טבועה ח' צענין אס ליכא טעיר חלל אי אס עושין פנימי ולא חילון :

סימן צט צבוכה ל' ציאור דין גזל ככרי ונח"צ ואס קוכה צשינוי היבא דסיין קלצ"ע ודין גזל פמוה עש"פ אס קנה צשינוי ודברי חוק' רי"ד צענין זה. ופלפול צבוגי דאווכרי ואס יא איסור לקוחס מפועלים ככרים חתיכה למר טידוע סהלמר גכוד מיישראל. ופלפול צגיטין כ"ה צבוגי דמוואח הגזולה :

סימן ה צבוגי הכ"ל צדין קנין דרבנן אי טועיל לדאורי' יסוב לכונה קוי חוק' ודין אס מועיל יאוס צענדרס וציאור מנכה דגיטין י"ב וקוי חוק' צ"ק ל"ה :

סימן ה פלפול עלום צבוכה ל"ג צענין יא דיהוי וציאור דברי הר"ש סוף מ"ק. וחוק' צנכה ע"ג צענין וטוקמא :

סימן ה צבוגי הכ"ל לישב דברי הר"מ סהסועי ח"י דא"ל הוטענא אחריהא וקוי הנוג"ה ס"י ס"ד צענין פ"ר צא"ר :

סימן ה צבוכה ל"ה צדין אחרונ טל אחייה לישב דברי הר"ש"ד סתמוה עלאור וחוק' חולין ק"ע ופלפול דין מלה טל ענל יסוב קוי טענה"ה ח' לולב :

סימן ה דין איך יולא צנכה ע"ע להחזיר והלא אין צו היחר חכילה. ואס יא חילוק צאחירוב חכילה צין איסור ספסל לח"ג. וציאור דברי חשו' הרש"ה לענין חרומה טענחה אס אחריינן סוא"ל וא"ב מייחסל ודין אוכל חרומה טעמלס חולין וכעסה חרומה אס מחני סאלה ודין אס מחני סאלה צעלי"ס

שלח בית יצחק א"ח
הרה"ק ר' יצחק יבונה סמולקיס צ"ח

אבני הרכות מלאכת סימן קצו שו"ת שבת נזר צג 186

ב) איברא דבהא שמחייב הרמב"ם בשחיטת קלת הסימנים מלינו המוס' מולקיס בדבר שכתבו (דף כ"ט): בדיבור המחיל כגון וזה לשונם דאף שבסימן אחד לא מחייב משום שבת שלא תיקן כלום:

ב) ולבאורה ראוי להרמב"ם מהא דשבת (דף קל"ג): במהלך שהחיל למול בשבת ולא גמר חייב הטאה ולא אמרינן שלא תיקן כלום. ומה לי המחיל למול ולא גמר. מה לי המחיל לשחוט וגמר אחר כך:

ב) והנראה לי שדעת החוס' דבשחיטת סימן אחד חשיב חובל בעלמא דאינו חייב אלא אם כן לריד להולאת הדם. אבל אם אינו לריד פטור. שהרי אפילו אם יגמור אחר כך לא תיקן כלום בהולאת הדם. מה שאין כן במילה שאם יגמור אחר כך הרי תיקן במחילה המילה. על כן חשיב מתקן משכשוי. אם כן מוכח לפי זה דבמה שעשה טרפה לא חשיב נטילת נשמה. ובאמת כן הוא מסבירא. מנלן ללמוד מטעם טרפה משחוט. והרמב"ם שחייב במטעה טרפה. יש לו הכרח לזה לשיטתו כמו שאבאר:

ב) דהנה במחילתו (דף ק"ז): השולה דג מן הים כיון שיבש בו כסלע חייב.

ובפרק בהמה המקשה (דף ע"ה) בפלוגתא דתנאי דגים מאימתי מקבלים טומאה בית שמאי אומרים משילודו. בית הלל אומרים משיומו. ר' עקיבא אומר משעה שאין יכולים לחיות. פירש"י בדר' עקיבא שיבש בו כסלע וכההיא דשבת כר"ל. צ"ל ר' חסדא נולדו זה סימני טרפה מהו חייב למאן דאמר טרפה אינה חי' הרי מילי בהמה שיש במינה שחיטה. פירש"י דלביבא דר' עקיבא מיבעיא ליה. ומכל מקום מובאר דטרפה דבהמה אינה יכולה לחיות כמו דג שיבש בו כסלע. [והא דבהמה טרפה אינה מטמא טומאת אוכלין משום שמחוסרת שחיטה. מה שאין כן דגים שאם יפתחו זהו שחיטתן. ועל כן סבירא ליה לבית שמאי דגים משילודו. ולדידן דלא קיימא לן בבית שמאי. משום שחי' אינה מטמאה טומאת אוכלין. ועל כן בן פקוטה נמי אינו מטמא טומאת אוכלין אף שכאלו כבר נשחט משום שהיא חי' כמבואר שם. אבל כשאינה יכולה לחיות הוי כגשחוט ועדיין מפרכסת מטמאה טומאת אוכלין] ואם כן הוא הדין דבהמה שעשה טרפה חשיב נטילת נשמה:

א) אך יש לחלק דשאני דגים שמשעה שאין יכולים לחיות חשבים כמתים קלת שמטמאים טומאת אוכלין כר' עקיבא. על כן חשיב נטילת נשמה. והטעם כר"ל משום שאם יפתחו זהו שחיטתן. ובצירוף שאין יכולים לחיות חשבים כמתים קלת. אבל בטרפה בעלמא דלא חשיב כלל כמתה לא הוי נטילת נשמה לחייב עלי' משום שבת:

א) א הרמב"ם לשיטתו שפסק בבית הלל דגים משיומו. ואף על פי כן השולה דג מן הים משיבש בו כסלע חייב. אם כן מוכח דעשה טרפה כיון דקיימא לן טרפה אינה חי' חשיב נטילת נשמה:

ב) והתוס' יש לומר דפסקו כר' עקיבא והכי מסביר רי"ו דרמיה דר' חסדא

לכל דבריו. אבל לדעת החוס' [בבא קמא (דף ע"ז). בדיבור המחיל שחיטה בטורה (דף ל"ב). בדיבור המחיל הא] דדוקא ישראל בטמאה נכרי בטורה. אבל ישראל בטורה חשובה מזה. הדבר ברור דאחר כך אין בו עוד שום חיוב ופשוט:

ב) ויש להסתפק לדעת החוס' בשחט טמאה אם חייב תיכף משום נטילת נשמה. דאפשר דדוקא בטורה דחשובה מזה לגמרי ובסתם שחט קאי דהיינו בטורה וכשחט דמתניתין בלבי חייב תיכף אף בעודה מפרכסת. אבל בטמאה לא יחייב עד שמתות לגמרי:

ב) עוד יש להסתפק אם תמלא לומר דשחט טמאה חייב משום דחשיבה מזה למאן טומאת אוכלין על כל פנים. אכתי איכא למיבטי נדר בהמה טורה או טמאה דקיימא לן פרק העור והרוטב דאין בה טומאה של כלום. אם חייב בשבת תיכף קודם שמתות:

ב) עוד יש להסתפק אם עשה בהמה טרפה כיון שעוד אינה יכולה לחיות. אם חייב משום נטילת נשמה. ואין לפשוט מהא דתנן פרק אלו דברים שחט קרבן פסח ומלא טרפה חייב. אלמא דחי' חשיבין לה וחייב על שחיטתו ממילא אינו חייב על מה שעשה טרפה. הא לימא שכבר הוכחנו לדעת הרמב"ם דאפילו נשחט בה שנים חייב אם המיתה אחר כך. ואף על פי כן חייב השוחט תיכף בשעת שחיטתו. [ובכל אלה אין לפשוט דפשיטא דחייב דאפילו מובל לבד הוי מולדה דנטילת נשמה. שהרי כתבו החוס' דחובל אינו חייב רק על הולאת הדם כי הדם הוא הנפש ואינו חייב אלא אם לריד להולאת הדם. ואם לא כן הוי מלאכה שאינה לריכה לגופה]:

ב) דהנה ראיתי להרמב"ם צ"ל המשנה פרק קמא דחולין דשחט בשבת במזיד שחיטתו פטולה. דמשיחיל לעשות חבורה צולאר קודם שיתחיל לשחוט הוא מחלל שבת [כוונתו דהוי שחיטת מומר]. ואם חללה לבאר יותר תאמר מטעה שיתחיל לשחוט קלת הסימנים הוא מחלל שבת ובשעה שיגמור השחיטה הוא פטול. עד כאן לשונו:

76

ב) והמעין בדבריו יראה שתחילת דבריו הם שמחלל שבת בעשיית חבורה. וחזו"ב דחובל סבירא ליה להרמב"ם [בפ' המטות פרק שמונה עשרים ובהלכותיו] משום מפרק. וסוף דבריו כשמבאר יותר לא הזכיר עשיית חבורה רק שמחלל בתחילת שחיטה וחייב משום שחוט. וזה הביאור יותר. דאי משום מפרק אינו מחויב אלא בשגריד לדם כמו שכתב הרמב"ם בהלכותיו. ואם כן כשאין לריד לדם מה' שחיטתו כשרה. על כן מבאר יותר דנעשה מומר בשחיטת קלת הסימנים וחייב משום שחוט אפילו אינו לריד לדם:

ב) והנה מפורש דחייב משום שחוט משום נטילת נשמה אף בשחיטת קלת הסימנים אף דאינו אלא מטעה טרפה בעלמא. על כרחין משום דאינו חי' חשיב נטילת נשמה. ואם כן נפשו כל הספיקות. דכל שכן במתה דחייב. וכל שכן דכל שכן בשחט טמאה

